

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

DR. BENKE JÓZSEF:

A BARCSI VÖRÖS CSILLAG TSZ HÚSZ ÉVE

(Kossuth Könyvkiadó, Budapest,
1968. 200 o.)

Ezzel a tartalmilag és műfajilag egyaránt újszerű könyvvvel nemcsak mezőgazdasági irodalmunk gazdagodott. A közölt anyagból hasznos ismereteket meríthet az agrártörténész, a szociológus, az újkori történész, de a gazdaságpolitikus is.

A könyvet *Losonczy Pálnak*, az Elnöki Tanács elnökének előszava vezeti be. A barcsi Vörös Csillag Termelőszövetkezet volt elnöke hangsúlyozza, hogy e szövetkezet fejlődése főbb vonásaiban az egész magyar parasztság felszabadulás utáni sorsát tükrözi.

A szerző a bevezető fejezetekben összefoglalja a község rövid történetét.

Barcs község az Árpádházi királyok idejében települt, s lakossága azóta folytonosnak tekinthető. A XVIII. század során a török birodalomból menekülő szerbek, valamint a Württembergből telepített németek a korábban tisztán magyar lakosságú községet soknemzetiségűvé változtatták, s az ebből eredő belső ellentétek csak a szövetkezeti gazdálkodási forma uralkodóvá válása után szűntek meg.

A községben a szövetkezeti mozgalom tulajdonképpen a földhözjuttatott, de igaerővel és mezőgazdasági eszközökkel alig rendelkező — elsősorban belső — telepesek ösztönös, a hagyományos paraszti „összesegítés” intézményét felelevenítő, spontán összefogásaként indult. Főleg igaerővel, fuvarral segítették egymást. 1948 októberében alakult meg a *földbérli szövetkezet*, amely a következő tavaszon — 17 taggal — átalakult *III. típusú termelőszövetkezeti csoporttá*. Ez viseli 1950 tavaszától a Vörös Csillag nevet. A III. típusú termelőszövetkezeti csoportból

ugyanis a következő évben, 1951. augusztus 20-án alakult meg a barcsi Vörös Csillag Mezőgazdasági Termelőszövetkezet.

A termelőszövetkezet erkölcsi és gazdasági fölénye akkor kezdett igazán megmutatkozni, amikor 1952-ben a rendkívül kedvezőtlen időjárás és az óriási beadási kötelezettség ellenére is olyan eredményeket produkált, amelyek alapján elnyerte az „ország II. legjobb termelőszövetkezete” címet.

A kiváló terméseredmények mellett tökéletesítették a szövetkezeti demokráciát és fejlesztették gazdaságukat. Ennek eredményeként a Vörös Csillag Termelőszövetkezet az „ország élenjáró szövetkezeti gazdasága” lett, s azóta is mindig a legjobbak között van.

Az 1958—59-es gazdasági évben a termelőszövetkezetben bevezették az *önelszámoló brigádszert*, amelynek keretében megvalósították a 80%-os *munkadíj-garantálást*. Ez jelentősen hozzájárult a tagok biztonságérzetének, munkakedvének fokozódásához.

Rendkívül érdekes és tanulságos, ahogyan erősödik, fejlődik, vagyonosodik a termelőszövetkezet, úgy változik a megoldásra váró kérdések jellege. Fokozatosan háttérbe szorulnak a gazdálkodás technikai részével és a munkafegyelemmel kapcsolatos mindennapi problémák, s helyettük előtérbe kerülnek a nagyobb koncepciójú, általánosabb szervezési és szociális kérdések. Élvezetes dolog olvasni a könyvnek az erről szóló részét, mert az ember maga előtt látja termelőszövetkezeteink holnapi — valóban szocialista nagyüzemi gazdaságokhoz méltó — gondjait.

A munkaerő-foglalkoztatás egyenlőségének kérdése — ami nemcsak gazdaságainknak jelent súlyos nehézséget, hanem a tagok biztonságérzete szempontjából sem közömbös — a Vörös Csillag Termelőszövetkezetben is jelentkezik. A nagyarányú gépesítettség miatt egyre több kézi munka válik fölöslegessé, ami egyrészt fokozza a ta-

időben és összetételében. Emiatt meg-
lehetősen sok az ismétlés, aminek egy
része elkerülhetetlen, más része talán
megoldható lett volna. De nem is ez a
fő probléma. Véleményünk szerint a
táblázatok szerkesztésénél, az adatok
jobb összeválogatásával lehetett volna
fokozni az áttekinthetőséget. A szerző
— igen helyesen — sokféle adattal és
mutatóval dolgozik, így tudja sokolda-
lúan bemutatni a szövetkezet gazdálko-
dását. Sajnos, azonban ezeket a számo-
kat nem mindig közli azonos rendszer-
ben: egyiket a pillanatnyi helyzet il-
lusztálására, a másikat egyéb — kü-
lönböző szempontok szerint csoportosí-

tott — termelőszövetkezetekkel való
összehasonlításra, ismét másokat az
időbeli változás szemléltetésére használ.
Így sokkal bonyolultabb, olykor zava-
rosabb kép áll előttünk, mintha egysé-
ges rendszer szerint közölte volna a
vizsgált számokat. Tudjuk, hogy a ko-
rábbi nyilvántartások tökéletlensége
miatt erre csak korlátozott lehetőség van,
de mégis érdemes lett volna megpró-
bálni.

A könyv stílusa fegyelmezett, a szer-
ző csak ritkán enged a frázisok csábítá-
sának. A leírt szöveg mögött mindig ér-
ződik a tudás és a gondolat.

Halász Péter

DR. ASZTALOS ISTVÁN:

AZ ÁLLATTENYÉSZTÉS TERÜLETI MEGOSZLÁSA MAGYARORSZÁGON

(Akadémiai Kiadó, Budapest, 1968. 250 o.)

A mintegy két és félszáz oldalas,
szépkönyvű könyvvel nagy feladatra
vállalkozott a szerző. Nem kisebb célt
tűzött maga elé, mint azt, hogy bemu-
tassa a magyar „állattenyésztés hely-
zetét, területi megoszlását, a mezőgaz-
daságban betöltött szerepét”. Tette ezt
azért — ahogyan a bevezetőben meg-
fogalmazta —, mert „házánkban terv-
gazdálkodás folyik és ez megköveteli a
termelés tervszerű elhelyezését”. Tehát
— írja — „szükséges volt és szükséges
még ma is a jelenlegi mezőgazdasági
körzetek, a különböző ágazatok terü-
leti elhelyezkedésének sokrétű elem-
zése”, mivel ez „figyelemre méltó se-
gítséget adhat a tervezés számára, hasz-
nos iránymutatóul szolgálhat a területi
munkamegosztás új fejlődése és fejlesz-
tése irányára.”

Mindezeket szem előtt tartva, a
szerző úgy igyekszik segítséget nyújtani

tani „a gyakorlati tervező szervek szá-
mára is a mezőgazdasági termelés és
mindenekelőtt az állattenyésztés terü-
leti elhelyezésének kimunkálásánál”,
hogy „az egyes állatfajok körzeteinek
feltárása és elhatárolása” érdekében
elemzi „az egyes állatfajok sűrűségét,
az anyaállomány arányát, az állatál-
lomány szerkezetét, a bruttó termelési
érték alakulását, az állattenyésztés
árutermelését, az állattenyésztésnek a
mezőgazdaság egészében elfoglalt he-
lyét.”

Ezzel az egyébként nagy munkával
azonban — a maga elé tűzött célt te-
kintve — nem jut teljes fegyverzet-
hez a szerző. Érző ezt ő is, ezért írja,
hogy nem törekszik és nem is töreked-
het teljességre, „mert az állattenyésztés
sokrétűségénél, bonyolult kapcsolatainál
és kölcsönhatásainál fogva még
hosszú évek alapos vizsgálódásait
igényli. Ilyen megoldandó feladatok,
amelyekkel munkámban nem, vagy
csak érintőleg foglalkozom, a tenyész-
tés gazdaságossága, az önköltség alakú-
lása, a belső szükségletek területi kü-
lönbségei, az állattenyésztésnek az ipar-
ral való kapcsolatai (hús-, konzervipar,
hűtőházak, tejfeldolgozók elhelyezke-